

Креирање интерактивних радних листова уз помоћ алата вештачке интелигенције (ВИ)

Доц. др Војкан Стојичић

Универзитет у Београду –
Филолошки факултет

**vojkan.stojicic@fil.bg.ac.rs &
vojkans@hotmail.com**

Садржај

1. Изазови хетерогене групе

2. Диференцијација уз алате ВИ

3. Интерактивни радни листови

4. Три нивоа подршке

5. Писање добрих промптова

6. Практична израда материјала

7. Критичка провера резултата

8. Размена искустава наставника

Зашто је ВИ данас централна тема наше обуке?

ВИ служи као средство
које наставнику помаже
да брже припреми
различите путање ка
истом исходу.

Главна тема је методички проблем наставника:

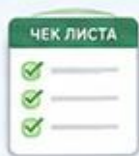
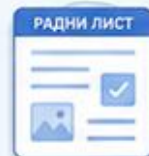
*Како да истовремено радим са дететом које једва говори српски,
дететом које га добро разуме али слабије чита и пише, те дететом које
српски користи готово као матерњи?*

Циљ данашње обуке

Циљ обуке

Наставници уче да користе алате генеративне ВИ за брзо креирање, прилагођавање и диференцијацију наставних материјала.

Циљна група

ученици различитог нивоа знања српског језика.

НАСТАВНИК
ВОДИ ПРОЦЕС

ВИ ЈЕ
ПОМОЋНИ АЛАТ

Кључна порука

ВИ не диференцира наставу уместо наставника.
Наставник одређује шта, за кога и како прилагођава;
ВИ му помаже да то уради брже.

ИСХОДИ ОБУКЕ

Наставник

1

Препознаје шта
радни лист чини
интерактивним

2

Формулише јасан
промт за креирање
наставног материјала

Наставник

3

Од једног текста
или теме креира
више верзија
задатка

4

Диференцира задатке према:

- језичкој сложености
- количини подршке
- степену самосталности
- типу језичке активности
- когнитивној захтевности

Наставник

5

Употребљава ВИ за задатке:

читања

слушања

писања

усмене
продукције

6

Користи генерисану
слику као основу за
језичку активност

Наставник

7

Препознаје методички
слаб или неприкладан
материјал који је
генерисала ВИ

8

Организује заједнички
час у ком ученици
различног нивоа
раде на истој теми

Наставник

9

Самостално коригује
и унапређује резултат
који је дала ВИ

Наставник

Нивои језичког знања

ВАЖНО ПОЈАШЊЕЊЕ

Нивои 1, 2 и 3 $\neq$ A1, A2, B1

Нивои 1, 2 и 3 у овој радионици не означавају формалне ЗЕОЈ нивое, већ ниво потребне подршке за конкретан задатак.

Зашто говоримо о подршци?

Код деце која одрастају са српским у иностранству профил може бити неуједначен:

ученик може добро да разуме и говори, а слабије да чита и пише.

Зато је практичније говорити о нивоу потребне подршке за конкретан задатак.

Такав приступ је компатибилан са ширим ЗЕОЈ приступом и 'can do' дескрипторима.

— ЈАКО —

СЛУШАЊЕ

ГОВОРЕЊЕ

— СЛАБИЈЕ —

ЧИТАЊЕ

ПИСАЊЕ

РАЗЛИЧИТИ УЧЕНИЦИ, ИСТИ ЦИЉ

Диференцирана настава као подршка сваком детету

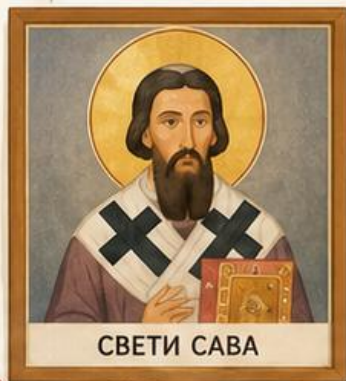
ПРЕПОЗНАЈЕМО
ПОТРЕБЕ

ПРУЖАМО
ПОДРШКУ

ПОДСТИЧЕМО
НАПРЕДАК

НАША ПРАВИЛА

- ❤ ПОШТУЈЕМО СЕ
- 👂 СЛУШАМО
- 💬 ПИТАМО
- ★ УЧИМО ЗАЈЕДНО

★ Мила

Говори српски
код куће, добро
разуме, чита
и пише.

? Лука

Разуме већину
онога што чује,
говори уз грешке,
спорије чита.

♥ Софија

Разуме једноставне
изразе, одговара
кратко, тешко чита
ћирилицу.

А сви су на истом часу. Шта сада?

Шта ви обично радите у оваквој ситуацији?

Проблем није „различито знање” него организација учења.

ИСТА ТЕМА $\neq$ ИСТИ ЗАДАТАК

Диференцијација не значи:

један ученик ради 5 задатака;
други 8;
трећи 12.

Диференцијација може да значи:

1

различита количина језичке подршке;

2

различита сложеност језика;

3

различит степен самосталности;

4

различит тип продукције;

5

различита когнитивна захтевност.

Ово је једна од најважнијих порука за данашњу обуку.

Наставна јединица: Одлазак на излет

ЈЕДАН САДРЖАЈ, ТРИ ПУТА

Од извора ~~два~~ ^{три} путића...

ИСТИ ТЕКСТ / ТЕМА

НИВО 1
више подршке

НИВО 2
делимична
подршка

НИВО 3
већа
самосталност

ЗАЈЕДНИЧКИ ИСХОД

Ученик може да разуме и саопшти
основне информације о излету.

Кључно је да ученици не уче три различите лекције.

ШТА ЈЕ ИНТЕРАКТИВНИ РАДНИ ЛИСТ?

Не треба га дефинисати искључиво као „дигитални радни лист“.

КЛАСИЧАН РАДНИ ЛИСТ

ученик → чита → пише одговор

ИНТЕРАКТИВАН РАДНИ ЛИСТ

ученик:

бира

повезује

слуша

помера

сортира

говори

упоређује

описује

снима

ствара

добија
повратну
информацију

ИНТЕРАКТИВНИ РАДНИ ЛИСТ МОЖЕ САДРЖАТИ:

текст

слику

аудио

QR код

повезивање

избор
одговора

сортирање

„пронађи
разлике на
фотографији“

задатак за
говорну
продукцију

рад у пару

креативну
продукцију

ЈЕДАН САДРЖАЈ, ТРИ ПУТА

ИСТИ ТЕКСТ / ТЕМА

НИВО 1

више подршке

НИВО 2

делимична подршка

НИВО 3

већа самосталност

ЗАЈЕДНИЧКИ ИСХОД

„Ученик може да разуме и саопшти основне информације о излету.“

ВАЖНО!

Кључно је да ученици
не уче три различите
лекције.

≡ ГДЕ НАМ ВИ ЗАИСТА ШТЕДИ ВРЕМЕ? ≡

ЈЕДАН МАТЕРИЈАЛ → Вештачка интелигенција **МОЖЕ ДА ПОМОГНЕ ДА...**

ЈЕДАН

МАТЕРИЈАЛ

скратимо текст

Уклонити непотребне делове и задржати суштину.

поједноставимо текст

Користити једноставније речи и краће реченице.

проширимо текст

Додати детаље, примере и нове информације.

променимо тип задатка

Претворити текст у другачији тип задатка (нпр. повезивање, избор, табела...).

додамо језичку подршку

Додати речник, фразе, граматiku, моделе реченица или подсетнике.

направимо тежу варијанту

Повећати сложеност језика, дужину текста и когнитивни изазов.

генеришемо питања

Направити питања различитих нивоа: чињенична, разумевање, анализа, примена...

осмислимо говорну активност

Предложити задатке за парове, групе, дискусију, дебату, презентацију...

креирамо слику

Генерисати слику која подржава тему или служи као полазиште за задатак.

припремимо текст за слушање

Креирати аудио текст са одговарајућим темпом и сложености за слушање.

направимо додатни задатак за ученика који заврши раније

Припремити задатке за продубљивање знања или креативни изазов.

ПОРУКА

Зато највећа вредност **ВИ** није „Направи ми радни лист“, већ „Направи ми **три варијанте**“...

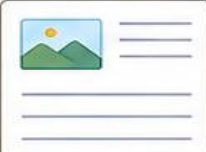
НИВО 1
више подршке

НИВО 2
делимична подршка

НИВО 3
већа самосталност

**ИСТА ТЕМА
ИСТИ ЦИЉ
РАЗЛИЧИТА ПОДРШКА**

ЈЕДНА ТЕМА – РАЗЛИЧИТИ ПУТЕВИ – ЗАЈЕДНИЧКИ ИСХОД

ШТА ДИФЕРЕНЦИРАМО?

Категорије и нивои

Категорија	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3
 Текст	краћи, једноставнији	основни текст	сложенији / аутентичнији
 Лексика	слика + реч	контекст	самостално тумачење
 Упутство	кратко + пример	јасно	сложенији налог
 Одговор	избор / реч	реченица	повезан текст
 Подршка	велика	делимична	минимална
 Продукција	модел	оквир	самостална
 Мишљење	препознај	објасни	образложи / упоређи

 Не мењамо само количину материјала. Мењамо природу задатка!

ИСТИ САДРЖАЈ – ТРИ НИВОА

ИСТА ИНФОРМАЦИЈА. ТРИ РАЗЛИЧИТА НАЧИНА ОБРАДЕ.

Прошле недеље Ана је са породицом отишла на излет на Авалу. Дан је био сунчан и леп, а породица је кренула од куће рано ујутро. Авала је планина и тамо је шума веома лепа. Породица је провела цео дан у природи. Ана и њена деца су играли карте испод великог дрвета. После тога су ручали. Јели су сендвиче и воће. После ручка деца су играла одбојку, а Ана је читала књигу. Сви су уживали у лепом времену. Увече су сви били уморни, али веома срећни. Вратили су се кући касно увече.

АВАЛА

✓ НИВО 1 – ВИШЕ ПОДРШКЕ

1 Ко је отишао на Авалу?

- ☒ Анина породица.
- ☐ Само Анина деца.
- ☐ Само Ана.

2 Коју игру су Ана и деца играли?

- ☐ Одбојку.
- ☒ Карте.
- ☐ Тенис.

3 Шта су јели за ручак?

- ☐ Пицу.
- ☒ Сендвиче и воће.
- ☐ Супу.

✎ НИВО 2 – ДЕЛИМИЧНА ПОДРШКА

Одговори целом реченицом:

1 Где је Ана отишла у недељу и са ким?

Ана је отишла на Авалу са породицом.

2 Где је провела породица дан?

Ана и деца су провели дан на Авали.

3 Шта су радили након ручка?

После ручка деца су играла одбојку,
а Ана је читала књигу.

★ НИВО 3 – ВЕЋА САМОСТАЛНОСТ

1 Зашто је излет на Авалу занимљив?
У одговору употреби најмање две информације из текста.

2 Опиши један обичан дан породице на излету,
користећи бар три активности из текста.

3 Зашто су сви били уморни, али срећни
увече? Образложи свој одговор користећи
информације из текста.

Не мењамо само количину материјала. Мењамо природу задатка!

ОД ЧИТАЊА ДО МУЛТИМОДАЛНОГ ЗАДАТКА

ТЕМА: ОДЕЋА

1

задатак за слушање

Послушај опис и означи одговарајућу особу.

2

слика + читање

Прочитај опис и изабери одговарајућу особу.

3

слика + слушање + бојење

Обој одећу према опису који чујеш.

4

говорна продукција

Изабери једну особу. Опиши је другу из разреда, али немој рећи њено име.

5

пронађите разлике

Ученик А и ученик Б имају две сличне слике. Разговарају и проналазе пет разлика.

Ученик А

Ученик Б

ВИ није само генератор текста — генеративни системи могу производити и друге врсте садржаја, што отвара простор за мултимодалне наставне активности.

Потребно је контролисати добијени садржај и не уносити личне податке ученика у јавне системе ВИ.

приватност

UNESCO посебно истиче:

нетачне генерисане информације

пристрасност

≡ КАКО КОМУНИЦИРАМО СА АЛАТИМА ВИ? ≡

добар промпт

Лепа реч и гвоздена врата отварају.

Добар промпт = јасан, конкретан и контекстуалан захтев.
Што смо прецизнији, то су резултати бољи!

ЈЕДНОСТАВНА ФОРМУЛА ДОБРОГ ПРОМПТА

ЗАШТО ОВА ФОРМУЛА РАДИ?

- ✓ Пружа контекст ВИ-у.
- ✓ Смањује могућност нетачних или непримерених одговора.
- ✓ Олакшава добијање релевантних, корисних и употребљивих материјала.

ВАЖНО!

- Не уносити личне податке ученика у јавне системе ВИ.
- Увек проверити тачност и прикладност садржаја.
- UNESCO посебно истиче: приватност, нетачне генерисане информације и пристрасности.

ДОБАР ПРОМПТ ШТЕДИ ВРЕМЕ, ДАЈЕ БОЉЕ РЕЗУЛТАТЕ И ОМОГУЋАВА ДИФЕРЕНЦИРАНО И КРЕАТИВНО ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ.

≡ ЛОШ ПРОМПТ / БОЉИ ПРОМПТ ≡

ЛОШ ПРОМПТ

“Направи радни лист
о Авали.”

БОЉИ ПРОМПТ

“На основу следећег текста направи три верзије радног листа за децу узраста 9–11 година која уче српски у иностранству. Сви треба да раде на истој теми, али ученици имају различит ниво знања. Прва верзија треба да има много језичке подршке, друга делимичну, а трећа да захтева самосталнију употребу језика. Немој само повећавати број питања — мењај тип задатка, количину подршке и когнитивну захтевност.

НИЈЕ ТРИК ПИТАЊЕ :)

ШТА СМО ВИ РЕКЛИ У ДРУГОМ ПРОМПТУ, А НИСМО У ПРВОМ? ?

**1. ДАЛИ СМО
КОНТЕКСТ**

Поменули смо узраст
(9–11 година) и да деца
уче српски у
иностраништу.

**2. ОДРЕДИЛИ
СМО ЦИЉ**

Сви раде на истој теми,
али за ученике
различног нивоа
знања.

**3. ТРАЖИЛИ СМО
ТРИ ВЕРЗИЈЕ**

Да направи три
верзије радног
листа.

**4. ОДРЕДИЛИ СМО
НИВОЕ ПОДРШКЕ**

Прва – много подршке,
друга – делимична,
трећа – самостална
употреба језика.

**5. ЈАСНО СМО
НАПИСАЛИ ШТА
НЕ ЖЕЛИМО**

Немој само повећавати
број питања.

**6. ТРАЖИЛИ СМО
ПРОМЕНУ У
ЗАДАЦИМА**

Мењај тип задатка,
нека не буду
сви исти.

**7. ТРАЖИЛИ СМО
РАЗЛИЧИТУ
КОГНИТИВНУ
ЗАХТЕВНОСТ**

Да задаци буду од
лаких ка сложенијима.

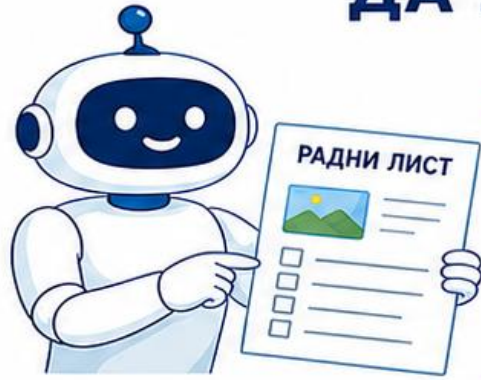
**8. НАВЕЛИ СМО
ИЗВОР**

На основу
следећег текста.

ШТО СМО ЈАСНИЈИ, КОНКРЕТНИЈИ И ДЕТАЉНИЈИ – ВИ НАМ ДАЈЕ БОЉЕ РЕЗУЛТАТЕ!

ВИ ЈЕ НАПРАВИЛА РАДНИ ЛИСТ. ДА ЛИ ЈЕ ПОСАО ЗАВРШЕН?

НИЈЕ.

Наставник проверава:

ЈЕЗИК

Да ли је текст природан и тачан?

НИВО

Да ли ученици стварно могу да ураде задатак?

ИСХОД

Шта овим задатком ученик заправо вежба?

УПУТСТВА

Да ли су довољна јасна и разумљива?

ОДГОВОР

Да ли је решење недвосмислено?

КОНТЕКСТ

Да ли је креирани пример прикладан за моје ученике?

ПОДАЦИ

Да ли сам у систем унео нешто што нисам смео?

Сетимо се још једном Унескових смерница
за употребу ВИ у образовању:

НЕОПХОДНА
је потреба за
људским
надзором.

ЗАШТИТОМ
приватности
чувамо податке
ученика.

КРИТИЧКИМ ОДНОСОМ
према генерисаним
информацијама спречавамо
грешке и пристрасности.

ВИ ЈЕ МОЋАН АЛАТ, АЛИ НАСТАВНИК ЈЕ УВЕК КЉУЧ УСПЕХА.

⇒ НАШ ДАНАШЊИ ЗАДАТАК ЗА РАДИОНИЦУ ⇒

ЈЕДАН ТЕКСТ → ТРИ РАДНА ЛИСТА

У НАРЕДНИХ **25** МИНУТА:

1

ПРОЧИТАЈТЕ ПОЛАЗНИ ТЕКСТ

Пажљиво прочитајте текст који сте добили.

2

ОДРЕДИТЕ ЗАЈЕДНИЧКИ ИСХОД

Шта желимо да ученици науче и вежбају на истој теми?

3

УПОТРЕБИТЕ ВИ

Креирајте добар промпт и затражите три варијанте радних листова.

4

КРЕИРАЈТЕ ТРИ ВАРИЈАНТЕ

Осигурајте да се разликују у подршци, типу задатака и захтевности.

5

ИЗАБЕРИТЕ ЈЕДАН ЗАДАТАК

Изаберите један задатак који бисте заиста употребили на часу.

6

ПРОВЕРИТЕ ГА КАО НАСТАВНИК

Проверите језик, упутства, исход, решење и прикладност за ученике.

РАДИМО ПАМЕТНО,
ДИФЕРЕНЦИРАМО
СМИСЛЕНО,
ПРОВЕРАВАМО
ОДГОВОРНО!

АЛАТ ЗА ПРОВЕРУ – НА МЕНИЈУ ИМАМО 5П

ПРИМЕРЕНО?

Да ли је задатак прикладан узрасту, нивоу и интересовањима ученика?

ПОДРЖАНО?

Да ли задатак има довољно језичке и визуелне подршке за ученике?

ПОДСТИЧЕ ЈЕЗИК?

Да ли задатак подстиче употребу језика на смислен и комуникативан начин?

ПОВЕЗАНО СА ИСХОДОМ?

Да ли је задатак у складу са планираним исходима часа/теме?

ПРОВЕРЕНО?

Да ли су упутства јасна, а решење могуће проверити и недвосмислено утврдити?

ИЗЛЕТ НА АВАЛУ

У суботу је Ана са родитељима и млађим братом Николом отишла на Авалу. Дан је био суччан, али није било превише топло. Понели су воду, сендвиче и јабуке.

Када су стигли, прво су се прошетали шумом. Никола је желео да се попне на Авалски торањ, па је цела породица отишла до врха Авале. Са торња су посматрали Београд и околину. Ана је направила много лепих фотографија.

После тога су сели на траву и ручали. Ана и Никола су играли шах, а њихови родитељи су пили кафу.

Предвече су се вратили кући. Ана је била уморна, али задовољна. Рекла је да би следећи пут волела да позове и своју другарицу Мају.

ПРИМЕРЕНО?

Да ли је текст и задатак примерен узрасту и нивоу мојих ученика?

ПОДРЖАНО?

Да ли задатак нуди довољно подршке да би ученици могли успешно да га ураде?

ПОДСТИЧЕ ЈЕЗИК?

Да ли задатак подстиче употребу језика на смислен и природан начин?

ПОВЕЗАНО СА ИСХОДОМ?

Да ли је задатак у складу са заједничким исходом који смо одредили?

ПРОВЕРЕНО?

Да ли сам као наставник проверио језик, упутства, решење и прикладност задатка?

НИВО 1 — ВЕЛИКА ЈЕЗИЧКА ПОДРШКА

Циљ: Ученик препознаје кључне информације и употребљава основне речи и кратке реченице.

1. Повежи реч и слику: (ЈЕДНА РЕЧ ЈЕ СУВИШНА)

ТЕНИС

ТОРАЊ

ШАХ

СЕНДВИЧ

ВОДА

ДЕВОЈЧИЦА

ШУМА

2. Ко/Шта је то?

Упиши кога или шта видиш на слици:

ФОТОГРАФИШЕ.

СЕ ПЕЊЕ НА
ТОРАЊ.

ПИЈУ КАФУ.

ЈЕ СРПСКА
ПЛАНИНА.

ПИЈУ ВОДУ.

3. Заокружи тачан одговор

Ана је отишла:

- а) у школу
- б) на планину
- в) на море

Дан је био:

- а) леп
- б) ружан
- в) кишовит

Увече, Ана је била:

- а) љута
- б) уморна
- в) болесна

4. Долуни празнине понуђеним речима: (ЈЕДНА РЕЧ ЈЕ ВИШАК)

СЕНДВИЧЕ - ШУМУ - ФОТОГРАФИЈЕ - КЊИГУ - ТОРАЊ

1. Породица је прошетала кроз _____.
2. Никола је желео да посети _____.
3. Ана је направила _____.
4. Ручали су _____.

5. Дај неколико информација о Ани:

Ученик добија модел:

Ана је у суботу ишла _____.

Тамо је _____.

Била је _____.

★ Овде је подршка велика и ученик не мора да производи компликоване ИЗРАЗЕ.

НИВО 2 — ДЕЛИМИЧНА ПОДРШКА

Циљ: Ученик разуме главне и поједине детаљне информације и производи кратке самосталне исказе.

1. Поређај догађаје хронолошки.

Упиши бројеве 1–5.

Породица је ручала на трави.

Попели су се на торањ.

Вратили су се кући.

Прошетали су се кроз шуму.

Ана и Никола су играли шах.

2. Тачно или нетачно? Исправи нетачне реченице.

	ТАЧНО	НЕТАЧНО	Исправка
1. Породица је ишла на Авалу у недељу.	☐	☐	_____
2. Никола је желео да се попне на торањ.	☐	☐	_____
3. Ана није фотографисала.	☐	☐	_____
4. Родитељи су пили кафу.	☐	☐	_____
5. Ана жели следећи пут да позове Мају.	☐	☐	_____

3. Одговори.

1. Са ким је Ана отишла на Авалу? _____
2. Шта су понели? _____
3. Шта су видели са торња? _____
4. Шта су радили после ручка? _____
5. Како се Ана осећала на крају дана? _____

4. Препричај Анин дан.

Користи речи: *прво – затим – после тога – на крају.*

прво	затим	после тога	на крају
_____	_____	_____	_____

5. Рад у пару.

Питај друга/другарицу поред себе:

- Куда ти волиш да идеш на излет?
- Са ким волиш да путујеш?
- Шта обично носиш од гардеробе?
- Шта тамо радиш?

Затим представи партнера групи:

„Марко воли да иде ... _____“

НИВО 3 — ВЕЋА САМОСТАЛНОСТ

Циљ: Ученик тумачи информације, повезује их, образлаже ставове и самостално производи језички материјал.

А. Одговори на питања:

1. Какво је било време у суботу? _____
2. Зашто се породица попела на врх планине? _____
3. Одакле су гледали на Београд и околину? _____
4. Коју друштвену игру су играли најмлађи чланови породице? _____
5. Ко је Маја? _____

Б. Напиши цео текст латиницом.

В. Напиши цео текст у будућем времену.

Г. Пронађи речи у тексту које имају исто или слично значење:

1. јели су: → _____
2. гледали: → _____
3. наредни: → _____
4. мамом и татом: → _____
5. доста: → _____

Д. Пронађи речи у тексту које имају супротно значење:

1. хладно: → _____
2. сиђе: → _____
3. старијим: → _____
4. подножја: → _____
5. оставили су: → _____

Ђ. Питај друга или другарицу из разреда, а онда и ти дај свој одговор:

1. Куда волиш да путујеш? _____
2. Са киме волиш да путујеш? _____
3. Чиме волиш да путујеш? _____
4. Зашто волиш да путујеш? _____

Е. Напиши неколико реченица о томе како си провео летњи распуст у Србији, користећи ове фотографије.

КАКО СВИ УЧЕНИЦИ РАДЕ НА ИСТОМ ЧАСУ?

МОДЕЛ: ЗАЈЕДНО → РАЗЛИЧИТО → ЗАЈЕДНО

1 ЗАЈЕДНИЧКИ УВОД

Покажемо фотографију Авале.
Сви ученици могу да учествују,
али на различит начин:

ученик 1
показује/именује:
„шума“, „торањ“

ученик 2
одговара:
„На слици видим...“

ученик 3
претпоставља:
„Мислим да је
фотографија
направљена...“

2 ЗАЈЕДНИЧКО ПРВО СЛУШАЊЕ / ЧИТАЊЕ

Сви слушају исти основни садржај,
али добијају различит задатак:

НИВО 1
означи слике
које чујеш

НИВО 2
поређај догађаје

1	
2	
3	
4	
5	

НИВО 3
запиши пет
кључних
информација

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

3 ДИФЕРЕНЦИРАНИ РАД

Сваки ученик/група добија
свој радни лист.
Наставник највише времена може
да проведе са групом којој је
потребна већа подршка.

НИВО 1

НИВО 2

НИВО 3

4 МЕШОВИТИ ПАРОВИ

Ученици различитих нивоа могу да се
споје у активности које не захтевају
идентичан учинак.

НА ПРИМЕР:

„Заједно планирајте идеалан излет.“

Ученик нижег нивоа
може да предлаже:

„Аутобус.“
„Сендвичи.“
„Субота.“

Напреднији ученик
може формулисати:

„Предлажем да кренемо
у суботу у девет сати
аутобусом...“

5 ЗАЈЕДНИЧКИ ЗАВРШЕТАК

На крају сви одговарају на исто питање:

„Да ли бисте ви ишли на овај излет?“

Одговор може бити различитог обима:

„Да.“

„Да, зато што
волим природу.“

„Радо бих отишао на Авалу
јер бих желео да проведем
време у природи.“

Заједничко питање — различит учинак. То је веома применљив модел за наставу наследног језика.

8 ГОТОВИХ ПРОМПТОВА ЗА НАСТАВНИКЕ

ПРОМПТИ 1–4

1 ПРОМПТ 1 — Један текст, три нивоа

Понашај се као методичар наставе српског као наследног/страног језика. На основу текста који ћу ти послати направи три верзије радног листа за ученике истог узраста, али различитог знања српског. Сви треба да раде на истом наставном садржају и истом основном исходу.

- **Верзија 1:** велика језичка подршка, визуелни ослонци, понуђени одговори, кратке реченице.
- **Верзија 2:** делимична подршка, разумевање текста и кратка самостална продукција.
- **Верзија 3:** минимална подршка, закључивање, образлагање и самостална продукција.

Немој само повећавати број задатака. Диференцирај језичку сложеност, количину подршке, тип активности, самосталност и когнитивну захтевност.

 Текст: [ОВДЕ УНЕСИТЕ ТЕКСТ]

2 ПРОМПТ 2 — Поједностављивање текста без „осиромашивања”

Прилагоди следећи текст ученику који српски разуме ограничено. Сачувај главну тему и најважније информације, али:

- скрати реченице;
- користи фреквентну лексику;
- избегни непотребно сложене синтаксичке конструкције;
- објасни највише пет неопходних нових речи;
- немој претварати текст у неразумљив српски.

После текста наведи шта си променио и зашто.

Текст: [УНЕСИТЕ ТЕКСТ]

3 ПРОМПТ 3 — Од текста до четири језичке вештине

На основу следеће теме направи четири повезане активности за наставу српског:

- слушање са разумевањем;

- читање са разумевањем;

- вођену усмену продукцију;

- вођену писану продукцију.

Активности треба да буду тематски повезане и да воде од рецепције ка продукцији. Ученици имају [узраст] година и [опис знања српског].

За сваки задатак наведи јасан налог, материјал потребан наставнику и очекивани одговор ученика.

4 ПРОМПТ 4 — „Пронађи разлике”

За алат који генерише слике:

За потребе наставе језика, креирај две јасне и визуелно прегледне илустрације исте дечје собе. Сlike треба да буду готово идентичне, али да имају тачно седам лако видљивих и описивих разлика: боја једног предмета, положај предмета, један предмет који недостаје, број предмета и слично. Не стављај никакав текст на слике. Сцена треба да омогући вежбање конструкција: „на столу”, „испод стола”, „поред кревета”, „лево од”, „десно од”, „има/нема”.

После тога наставник тражи од језичког модела:

На основу две слике направи говорну активност за рад у пару. Ученици не смеју један другом показати слике; разлике проналазе постављањем питања на српском.

8 ГОТОВИХ ПРОМПТОВА ЗА НАСТАВНИКЕ

ПРОМПТИ 5–8

5 ПРОМПТ 5 — Слушај и обој

Осмисли активност „Послушај и обој” за децу која уче српски. Циљ је вежбање назива одеће и боја.

Прво напиши кратак текст који наставник чита наглас. На пример, опис девојчице/дечака треба да садржи 5–6 делова одеће и њихове боје.

Затим напиши прецизан промпт за генератор слика којим ће се направити црно-бела илустрација истог lika погодна за бојење.

На крају дај тачно решење за наставника.

6 ПРОМПТ 6 — Претвори класичан задатак у интерактивни

Следећи задатак је класичан радни лист:

[УНЕСИ ЗАДАТАК]

Предложи пет начина да га претворим у интерактивну језичку активност. Најмање једна варијанта мора да садржи рад у пару, једна слушање, једна визуелни материјал, а једна усмену продукцију.

Не мењај наставни исход. За сваку варијанту објасни шта ученик ради, а шта наставник.

7 ПРОМПТ 7 — Задатак за ученика који заврши раније

На основу следећег задатка направи једну додатну активност за ученика који има развијеније знање српског и заврши задатак пре осталих.

Немој му давати „још пет истих питања”. Осмисли задатак који захтева примену, поређење, образлагање, промену перспективе или креативну језичку продукцију.

Основни задатак: **[УНЕСИ]**

8 ПРОМПТ 8 — Критичар мог радног листа

Понашај се као критички настројен методичар наставе српског као страног/наследног језика. Немој аутоматски хвалити материјал.

Анализирај следећи радни лист и провери:

- да ли су упутства јасна;
- да ли је језик природан и граматички тачан;
- да ли су задаци примерени описаном ученику;
- да ли задаци заиста проверавају наведени исход;
- да ли постоје двосмислени одговори;
- да ли ученик само преписује или активно користи језик;
- где је задатак непотребно тежак;
- шта конкретно треба променити.

Не преправљај радни лист одмах. Прво ми укажи на постојање проблема.

Профил ученика: **[УНЕСИ]**

Исход: **[УНЕСИ]**

Радни лист: **[УНЕСИ]**

ВИ не морамо користити само као генератора, већ и као саговорника приликом ревизије материјала.

8 ГОТОВИХ ПРОМПТОВА ЗА НАСТАВНИКЕ

ПРОМПТИ 5–8

5 ПРОМПТ 5 — Слушај и обој

Осмисли активност „Послушај и обој” за децу која уче српски. Циљ је вежбање назива одеће и боја.

Прво напиши кратак текст који наставник чита наглас. На пример, опис девојчице/дечака треба да садржи 5–6 делова одеће и њихове боје.

Затим напиши прецизан промпт за генератор слика којим ће се направити црно-бела илустрација истог lika погодна за бојење.

На крају дај тачно решење за наставника.

6 ПРОМПТ 6 — Претвори класичан задатак у интерактивни

Следећи задатак је класичан радни лист:

[УНЕСИ ЗАДАТАК]

Предложи пет начина да га претворим у интерактивну језичку активност. Најмање једна варијанта мора да садржи рад у пару, једна слушање, једна визуелни материјал, а једна усмену продукцију.

Не мењај наставни исход. За сваку варијанту објасни шта ученик ради, а шта наставник.

7 ПРОМПТ 7 — Задатак за ученика који заврши раније

На основу следећег задатка направи једну додатну активност за ученика који има развијеније знање српског и заврши задатак пре осталих.

Немој му давати „још пет истих питања”. Осмисли задатак који захтева примену, поређење, образлагање, промену перспективе или креативну језичку продукцију.

Основни задатак: **[УНЕСИ]**

8 ПРОМПТ 8 — Критичар мог радног листа

Понашај се као критички настројен методичар наставе српског као страног/наследног језика. Немој аутоматски хвалити материјал.

Анализирај следећи радни лист и провери:

- да ли су упутства јасна;
- да ли је језик природан и граматички тачан;
- да ли су задаци примерени описаном ученику;
- да ли задаци заиста проверавају наведени исход;
- да ли постоје двосмислени одговори;
- да ли ученик само преписује или активно користи језик;
- где је задатак непотребно тежак;
- шта конкретно треба променити.

Не преправљај радни лист одмах. Прво ми укажи на постојање проблема.

Профил ученика: **[УНЕСИ]**

Исход: **[УНЕСИ]**

Радни лист: **[УНЕСИ]**

ВИ не морамо користити само као генератора, већ и као саговорника приликом ревизије материјала.

ПЕТ ПИТАЊА ЗА ЗАВРШНУ ДИСКУСИЈУ

1.

Који ученик у вашој садашњој групи најчешће остаје „између” — онај коме је материјал претежак или онај коме је прелак?

2.

У ком делу припреме диференцираног часа губите највише времена и шта би од тога реално могла да преузме ВИ?

3.

Када три различита радна листа помажу, а када могу непотребно да раздвоје ученике?

4.

Шта никада не бисте препустили ВИ приликом припреме часа?

5.

Који материјал који већ имате бисте могли сутра да претворите у „један садржај – три нивоа”?

РИЗИЦИ И ОГРАНИЧЕЊА — КРАТКО И ПРАКТИЧНО

Нетачне информације

ВИ може да генерише нетачну информацију.

Неприродан српски

ВИ може да произведе неприродан српски.

Погрешна процена тежине

ВИ може погрешно да процени тежину текста.

Питања без одговора

ВИ може да направи питање на које текст не даје одговор.

Више „тачних” одговора

ВИ може да понуди више „тачних” одговора.

Културолошка неприкладност

ВИ може да направи културолошки непримерен језички материјал.

Задатак без јасног циља

ВИ може да зада задатак који изгледа лепо, али нема јасан наставни циљ.

ЗАТО ИМАЈТЕ НА УМУ ЈЕДНО ПРАВИЛО: НИКАДА НЕ „КОПИРАЈ → ОДШТАМПАЈ” НЕГО:

1. ПРОМПТ

Јасан упит са циљем и контекстом.

2. РЕЗУЛТАТ

Добијени предлог од ВИ.

3. ПРОВЕРА

Проверите тачност, језик, тежину, циљ и прикладност.

4. ИЗМЕНА

Прилагодите садржај својим ученицима и контексту.

5. ПРИМЕНА

Користите у настави, пратите ефекат и унапредите.

ЈОШ ЈЕДАН „АЛАТ ЗА ПОНЕТИ“

ШЕСТ ПИТАЊА ПРЕ НЕГО ШТО ПРИТИСНЕМО ENTER

ПРЕ ПРОМПТА ПИТАМ СЕ:

1.

КО учи?

Узраст, језички профил, потребе.

2.

ШТА треба да научи?

Исход.

3.

ШТА му је тешко?

Лексика, читање, писање, говор, граматика...

4.

КАКВА му је подршка потребна?

Слика, модел, понуђене речи, пример...

5.

ШТА желим да ученик ради?

Не шта желим да ВИ направи,
него шта ученик треба да ради.

6.

КАКО ћу знати да је задатак добар?

Критеријум успеха.

ТЕК ОНДА ПИШЕМО ПРОМПТ.

НЕКА ВИ НЕ ПРАВИ ТРИ ЧАСА.
НЕКА ВАМ ПОМОГНЕ ДА НАПРАВИТЕ
ТРИ ПУТА КРОЗ ИСТИ ЧАС.

ИСТА ТЕМА

ИСТИ ОСНОВНИ ИСХОД

ВИШЕ
ПОДРШКЕ

ДЕЛИМИЧНА
ПОДРШКА

ВИШЕ
САМОСТАЛНОСТИ

ЗАЈЕДНИЧКА КОМУНИКАЦИЈА

ВИ ПРЕДЛАЖЕ.

НАСТАВНИК БИРА,
ПРОВЕРАВА,
ПРИЛАГОЂАВА

И ОДЛУЧУЈЕ.

Све фотографије у овој презентацији генерисао је ChatGPT.

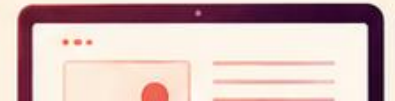

Фотографије су креиране уз помоћ алата
вештачке интелигенције за потребе ове обуке.

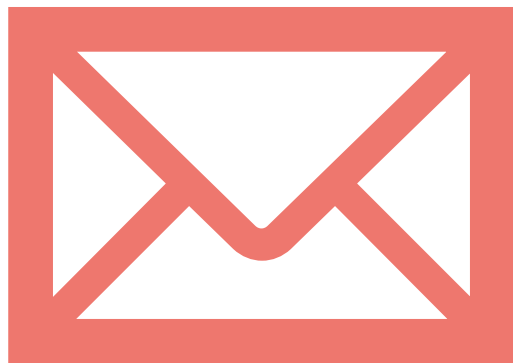

ВИ ми је помогла, кроз генерисање фотографија и дизајнирање изгледа сваког слајда. Идеје су моје, али сам сигуран да и ВИ може да понуди фантастичне.

Хвала на пажњи!

- **Имате питања?**
- vojkans@hotmail.com
- DM: @ellinassofronije